

Toimenpideoite TPA 41/2018 vp

Krista Mikkonen vihr ym.

Toimenpideoite muovipakkauksverosta

Eduskunnalle

Olemme vihdoon heräämässä siihen, kuinka vakavasti ja osin peruuttamattomasti ihminen pilaa luontoa muovilla. Muovin valmistus kuluttaa fossiilisia raaja-aineita ja energiaa, eikä muovi maadu luonnossa. Muovia päätyy meriin niin paljon, että vuoteen 2050 mennessä maailman merissä on enemmän muovia kuin kalaa. Näin ei voi jatkua. Roskaantuminen ja muovijätteen päätyminen ympäristöön on pysäytettävä nyt. Siihen eivät riitä yksin kuluttajien valinnat, vaan tarvitaan lainsäädäntöä.

Muovipakkauksia valmistetaan vuosittain valtava määrä, ja pelkkiä muovikasseja käytetään Suomessa arviolta noin 300 miljoonaa kappaletta. Suurinta osaa muovipakkauksista käytetään vain kerran. Vuosittain maapallolla tuotetusta 288 miljoonasta tonnista muovia mereen päätyy noin 10 prosenttia. Myös Itämeri kärsii muovijätteestä, sillä Suomen rannikoilta löytyvästä roskasta 75 prosenttia on muovia. Meriympäristöön päätyneet muoviroskat tappaa kaloja, lintuja, koralleja ja merinisäkkäitä. Vesistöissä muovi myös hajoaa hiljalleen mikromuoviksi, jota ei pysty poistamaan merestä. Mikromuovit sitovat itseensä myrkkijä, jotka saattavat kerääntyä merieliöstöön ja lopulta päätyä ravintoketjun kautta myös ihmisten ruokapöytiin.

Jätelain mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei jätteestä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Jätteiden synnyn ehkäiseminen kuuluu valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen jättesuunnitelman keskeisiin tavoitteisiin. Myös Euroopan unioni muovistrategiassaan sekä Pohjoismaiden neuvosto edellyttävät jäsenmailtaan toimia muoviroskan vähentämiseksi.

Kertakäyttöisten muovipakkauksien ja muovipussien ympäristökuormitusta voitaisiin vähentää ja muovijätteen syntyä ehkäistä ottamalla käyttöön muovipakkauksivero. Verolla voidaan ohjata valmistajia, vähittäismyyjiä ja kuluttajia vähentämään turhien muovipakkausten käyttöä, suosimaan uusiutuvasta materiaalista valmistettuja pakkausmateriaaleja sekä kehittämään aidosti biohajoavia ja kierrätettäviä pakkauksia.

Muovipakkauksiin kohdistuvia veroja on tällä hetkellä käytössä useissa EU-maissa. Tanskassa otettiin vuonna 1994 käyttöön muovipussivero, jonka seurauksena muovikassien kulutus väheni 66 %. Muovipussien lisäksi Tanskassa verotetaan kertakäyttöastioita, muovikääreitä sekä PVC:tä ja ftalaatteja sisältäviä tuotteita. Irlannissa vuonna 2002 käyttöön otettu muovipussivero on vähentänyt muovipussien käyttöä keskimäärin 90 % tutkimukseen osallistuneissa kaupoissa. Unkarissa on käytössä ympäristöperusteinen maksu, joka koskee mm. pakkauksia, renkaita ja muita muovituotteita.

Toimenpideoite TPA 41/2018 vp

Muovipakkausvero koskisi kaikkia pakkauksia, joiden valmistukseen on käytetty muovia, myös muovipusseja. Uusiomuovi ja biohajoava muovi olisivat verosta vapaita. Muovi on biohajoavaa, kun se normaaleissa ympäristön oloissa tai kompostissa hajoaa fyysisesti, kemiallisesti, termisesti tai biologisesti siten, että suurin osa syntyneestä kompostista hajoaa lopulta hiilidioksidiksi, biomassaksi ja vedeksi. Myös panttijärjestelmän ja juomapakkausveron piirissä olevat pakkaukset olisi vapautettu verosta. Veron suuruus voisi olla jokaisesta muovipakkauksesta esimerkiksi 2 euroa kilolta. Verovelvollisia olisivat ammattimaiset tuotteen pakkaajat ja pakatun tuotteen maahantuojat.

Suomessa muovipakkauksia, muovipussit mukaan lukien, laskettiin liikkeelle 122 849 tonnia vuonna 2016. Kun luvusta vähennetään panttijärjestelmän ja juomapakkausveron piiriin kuuluvat pakkaukset sekä kierrätysmuovin osuus, veron piiriin jääviä muovipakkauksia olisi noin 82 000 tonnia vuosittain. Tällöin muovipakkausveron vuotuiset tuotot valtiolle olisivat suuruusluokaltaan yli 160 miljoonaa euroa.

Suomelle valmistellaan tällä hetkellä muovitiekarttaa, jossa viitoitetaan toimia muovijätteen ja -roskan haittojen vähentämiseksi, muovin kierrätyksen tehostamiseksi, fossiiliriippuvuuden vähentämiseksi sekä edellytysten luomiseksi kiertotalouden innovaatioille. Muovipakkausvero olisi yksi keino näiden tavoitteiden saavuttamiseksi, ja veron jatkovalmistelu olisikin otettava osaksi muovitiekartan valmisteluprosessia.

Tämä aloite kuuluu Vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin muovipakkausveron käyttöön ottamiseksi.

Helsingissä 4.10.2018

Krista Mikkonen vihr
Satu Hassi vihr
Johanna Karimäki vihr
Antero Vartia vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Jani Toivola vihr
Ozan Yanar vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Ville Niinistö vihr
Emma Kari vihr
Heli Järvinen vihr
Olli-Poika Parviainen vihr
Pekka Haavisto vihr